

Смирение (1)

Откъси от проповедта за смирението. В тази първа част св. Хосемария говори за необходимостта от смирението и за лошите последици от възгордяването.

За момент ще разгледаме четивата от днешната литургия за Велики вторник, за да можем да различаваме истинското богоуподобяване от мнимото богоуподобяване. Ще говорим за смирението, защото това е добродетелта, която ни помага да разпознаваме едновременно

нашата нищета и нашето величие.

Нашата нищета изпъква прекалено ясно. Не говоря за естествените ограничители, за многото грандиозни планове, които си прави човек и които обаче никога няма да осъществи дори заради простата липса на време. Говоря за това, което вършим лошо, за паденията, за грешките, които биха могли да се избягнат, но не се избягват.

Постоянно изпитваме нашата собствена неефикасност. Понякога обаче сякаш ни се струпват всички тези неща, сякаш изпъкват по-релефно, за да си дадем сметка колко сме незначителни. Какво да правим?

„Надявай се на Господа”[1], живеи с надежда, с любов и вяра – ни съветва Църквата. *„Бъди мъжествен”*[2]. Какво значение

има, че сме създадени от пръст, щом имаме надежда, положена в Бог? И ако в даден момент някоя душа преживява отстъпление, падение – това не е задължително да се случва – се пристъпва към лечение, както се постъпва обикновено във всекидневния живот при телесното здраве, и всичко започва отначало! (...).

Да слушаме Бог

Ако погледнем в Светото писание, ще видим, че смирението е задължителното изискване, за да сме разположени да слушаме Бог. „Мъдростта е със смирените”[3] обяснява книга „Притчи Соломонови”. Смирение значи да се видим такива, каквито сме – без разкрасители, само истинския образ. И когато си дадем сметка, че едва ли струваме нещо, да се доверим на величието на Бог – в това е нашето величие.

Как добре го съзнаваше Света Богородица, майката на Исус, най-възвишеното създание, което е съществувало и ще съществува на земята! Мария величае мощта на Господ, Който „свали силни от престоли и въздигна смирени”[4]. И възпява, че при нея се е осъществило това Божествено провидение: „Задето Той милостно погледна унижеността на рабинята Си; защото, ето, отсега ще ме облажават всички родове”[5].

Мария се явява свято преобразена в своето пречисто сърце пред смирението на Бог: „Дух Светий ще слезе върху ти, и силата на Всевишния ще те осени; затова и Светото, Кое то ще се роди от тебе, ще се нарече Син Божий”[6]. Смирението на Девата е следствие от тази необятна благодат, която започва да се излива с Въплъщението на Второто лице

на Света Троица в утробата на неопетнената Му майка. (...)

„Бог се противи на горделиви, а на смирени дава благодат”[7],
поучава свети апостол Петър. Във всяко време, във всяка човешка ситуация – за да живеем богоподобен живот - няма друг път освен пътя на смирението. Да не би Господ да изпитва наслада от нашето унижение? Не! Какво би постигнал с нашето принизяване Този, Който е създал всичко и крепи и управлява цялото творение? Бог желае нашето смирение единствено за да опразним нашето същество, та Той да ни изпълни; иска да не Му поставяме препятствия, та – казвайки го на човешки език – нашето клето сърце да побере повече Негови благодати. (...).

Врагът - гордостта

А какво спъва истинското богоуподобяване? Гордостта. Това е основният грях, който води до зловредното богоуподобяване. Гордостта ни подтиква да вярваме дори при най-незначителните въпроси на измамата, която сатаната измисли, за да вреди нашите прародители: *„Ще ви се отворят очите, и ще бъдете като богове, знаещи добро и зло”*[8]. В Писанието пише също, че *„Начало на гордостта е, кога човек се отдалечи от Господа”*[9]. Понеже този порок – веднъж вкоренил се – влияе върху цялото съществуване на човека, докато се превърне в това, което свети Йоан евангелист нарича *„гордостта житейска”*[10].

Гордост? От какво? Светото писание е събрало едновременно трагични и комични примери, за даzakлейми гордостта: *„Защо се гордее земя и пепел? И приживе се*

*изхвърлят неговите
вътрешности. Дълга болест
лекарят пренебрегва: и ето, днес –
цар, а утре – умира”[11].*

Когато гордостта завладее душата,
няма нищо чудно, че след нея –
като навързани – идват всички
пороци: скъперничеството,
невъздържаността, завистта,
несправедливостта. Горделивият
напразно се мъчи да свали от
Неговия трон Бог, Който е
милостив към всички създания,
та да се настани там той, който
действа с каменно сърце.

Трябва да молим Господ да не ни
оставя да паднем в това
изкушение. Гордостта е най-
лошият и най-смешният порок.
Ако успее да сграбчи някого с
многобройните си миражи,
овладеният си придава важност,
надува се, възгордява се подобно
на жабата от баснята[12], която

толкова се напъва, че накрая се пръсва. Гордостта е неприятна и чисто човешки. Този, който се мисли по-горен от всички и от всичко, постоянно се радва на себе си и презира останалите, които пък му отвръщат с присмех на неговото кухо самомнение.

Когато чуваме да се говори за гордост, може би си въобразяваме едно властно, завоевателно поведение: сред приветствени възгласи победителят минава – като римски император - под триумфалните арки с леко приведена глава, понеже се бои да не би славното му чело да удари белия мрамор.

Да бъдем реалисти. Такава гордост се ражда само в някоя болна фантазия. Ние трябва да се борим срещу други, по-изтънчени и почести нейни форми: гордостта да предпочиташ собствените си

преимущества пред тези на другите; високомерието в разговорите, в мислите и в жестовете; почти болезнената докачливост, която се чувства засегната от думи и действия, които по никакъв начин не нанасят някаква обида.

Всичко това може да бъде и е едно често срещано изкушение. Човек се мисли за слънцето, за централната ос на всички околни. Всичко трябва да се върти около него. И нерядко прибягва в това свое нездраво желание до симулиране на болка, тъга, болест, та другите да му обръщат внимание и да го гледат.

По-голямата част от конфликтите, които се появяват във вътрешния живот на много хора, са изфабрикувани от въображението – какво ли са казали, какво ли мнение ще си изградят, може би

ще ме помислят за... И така клетата душа се измъчва заради своето жалко самолюбие от съмнения, които са безпочвени. В тези нещастни моменти тя изпитва дълго време горчивина и се опитва да предизвика безпокойство и у останалите – понеже не знае да бъде смирена, понеже не се е научила да забравя себе си, за да се отдаде щедро в служба на другите от любов към Бог.

(Следва)

Св. Хосемария, "Приятели на Бог"

Превод: Марио Георгиев

[1] Пс. 26, 14, който се чете в началото на литургията.

[2] Пак там.

[3] Притчи Соломонови, 11, 2.

[4] Лк. 1, 52.

[5] Лк. 1, 48

[6] Лк. 1, 35.

[7] 1 Пт. 5, 5.

[8] Бит. 3, 5.

[9] Книга Премъдрост на Иисуса,
син Сирахов, 10, 14.

[10] 1 Йн. 2, 16.

[11] Книга Премъдрост на Иисуса,
син Сирахов, 10, 9-12..

[12] За жабата и вола – б. пр.